

נחלתנו

ידיעון שבועי של מכון "נחלת עמי"

כוח"ט / גליון שכג - פר' כי תבוא תשע"ט

י' - אלול תשנ"ד (עמ' נ - נז). וחלק המאמרים נתפרסמו במאמר מיוחד בגליון כ"ד - כסלו תשע"ג (עמ' יח - ט). בספר 'אמרי נועם' (שנדפס בלעמבערג שנת תרנ"ה, עמ' לב, ט). מובא מאמר נפלא זה הבלתי ידוע, והוא מענינא דיומא של ראש השנה. לכן אמרתי לא אמנע טוב מהקוראים הנכבדים.

לראש השנה

בגמרא דראש השנה (כב, ב). ת"ר אין משיאין משואות אלא על החודש שנראה בזמנו לקדשו. ואימתי משיאין משואות לאור עיבורו. פי' רש"י ליל שלשים ואחד קרי אור עיבורו, למימרא דאחסר עבדינן (משואות), ואמלא לא עבדינן וכו'. ופריך הגמרא, וליעבדי בין אמלא ובין אחסר וכו' ומשני וכו'. ופריך הגמרא וליעבד אמלא ולא ליעבד אחסר [כלל]. אמר אביי משום ביטול מלאכה [לעם ב' ימים, ביום שלשים שמא היום ראש השנה, וביום ל"א שמא עיבורוהו לאלול והיום הוא ראש השנה, אבל השתא דעבדינן אחסר פעמים כשהוא חסר אינם בטלים אלא יום א'. ופי' תוס' ז"ל, פרש"י ביטול מלאכה קאי אראש השנה. ובחינם דחק, דהא כל ראש חודש נמי אסורים בעשיית מלאכה וכו'.

ותירץ הרב המאור הגדול החסיד מוהר"ר יחיאל אב"ד דק"ק קאוולי, [את] קושית התוס', דהא קשה מאי משני הגמרא משום ביטול מלאכה ב' ימים, דילמא הכי פריך הגמרא, וליעבד אמלא ולא אחסר, כלומר, המשואות יניחו כמו שמניחין עכשיו, דהיינו שישאיו גם כן בליל שלשים ואחד, רק שהסימן יהיה להיפך, כשהיו משואות יהי החודש מלא ולמחר ביום ל"א הוא ראש חודש, וכשלא יהיו משואות אזי החודש הוא חסר, וא"כ מאי משני הגמרא משום ביטול מלאכה ב' ימים, הא כשהיה חסר ולא יהי משואות בליל שלשים ואחד, ידעו שהיום ביום שלשים הי' ראש חודש, ולא יהיו ביטול מלאכה למחר.

וצריך לומר, דאיתא בגמרא (שם רש"י כא, א) על כל החדשים שלוחים יוצאים מבערב, אבל בתשרי עד שישמעו מפי בית דין מקודש. ובראשונה היו משיאין משואות, התקינו שיהא שלוחים יוצאים. ואם כן, המשואות היו כמו השלוחים, מה השלוחים אינם יוצאים על תשרי עד שישמעו מפי בית דין מקודש, אף אין משיאין משואות עד שישמעו וכו'. ואם כן על תשרי אי אפשר להניח המשואות לליל שלשים ואחד כשהחודש הוא מלא, דהא למחר יקדשו, ואם כן ההכרח יהי להניח המשואות לליל ל"ב ויהי ביטול מלאכה שני ימים תמיד, לכך פי' רש"י דוקא ראש השנה, ודו"ק היטב - עכ"ל.

נחלתנו' - שכג/א

מי יודע ומי מכיר ?

[א]

[א] בספה"ק "ישמח משה" מהרה"ק מאיהל ז"יע (על נ"ד וחמש מגילות, "עסיס רמוני" על מגילת אסתר דף פ"ב עמ' א'), כתב וז"ל: עפמשי"כ חכמי המוסר אם אדם עובר עבירה רק במחשבה ואח"כ עובר במעשה בלא מחשבה אז מצא מין את מינו ונעשה מעשה ומחשבה ונידון כמוזד וה"ה בהיפך וכו' ע"ש.

מי יודע מקור עניין זה וביאורו בספרי חכמי המוסר ?

[ב] בספר "באר משה" מהרה"ק רבי משה מקאזניץ ז"יע (ירושלים תשנ"ו) פרשת כי תצא (עמ' תרע"ד) עה"פ "כי תבוא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך" כתב וז"ל: דהנה יש ענבים לבנים ויש ענבים אדומים. וידוע דלבן מרמז לחסד ורחמים, ואדום רמז לגבורה ודין רח"ל (תיקו"ז י"ט לט). לזה אמר הכתוב ואכלת ענבים כנפשך, שתאכל ענבים כפי רצונך, דהיינו ענבים כאלו שהם לבנים מצד הרחמים, מהם תאכל ותשפיע כדי שבעך וכו' עיי"ש שבהמשך דבריו מתייחס לימים הקדושים ימי המשפט הקדושים הבאים עלינו לטובה.

הנה ידועים דברי הגר"א ב"מעשה רב" שאין לאכול ענבים בראש השנה והטעם עפ"י הסוד (הובא במשנה ברורה סי' ת"ר סק"ד) והאחרונים דנו רבות בכוונת דבריו, וב"כף החיים" (סי' תקפ"ג סק"א) ס"ל דכוונתו רק לענבים שחורים אבל ענבים לבנים אדרבא סימן טוב הם כדמשמע במס' ברכות (נו: ע"ש).

מי יודע האם דברי הגר"א "באר משה" הנ"ל קשורים לעניין זה, או שמא כוונתו שגם בכל השנה יש לאכול רק ענבים לבנים ?

ולהרחבת הדברים עיין מה שכתב בנידון זה מו"ח הרה"צ ממאטרסדורף זצ"ל בספרו "תפארת בנים" (ח"א עמ' שצ"ח-ת).

[ג] בספר "ישמח ישראל" מהרה"ק מאלכסנדר ז"יע (סוף ח"ב דף צ"ט עמ' ב'). השמטה. שייכת לערב יוה"כ"פ) כתב בתו"ד וז"ל: כי עי"י הכרה ברוממות השי"ת נעשה בטל בתכלית הביטול, וכמ"ש הרה"צ רבי יעקב ישראל ז"ל שעמד מאחורי כסא של הרה"ק מוהרש"ז מלאדי זצ"ל בעיוה"כ, ושמע שאמר על הרה"ק ר' זושא זצלה"ה ז"יע כאשר הגביה עיניו לשמים ביוה"כ אחזו שלשול חזק עם דם ר"ל מחמת גודל היראה וכו' ע"ש.

האם ידוע למישהו מקוראים הנכבדים מי היה רבי יעקב ישראל הנ"ל והאם ידוע יתר פרטים על עובדא נוראה זו ?

[נתקבל מהרב ברוך הכהן כץ]

הידעת !?

[א]

תורת יחיאל

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מרגליות ז"יע

אב"ד דק"ק קאוולי והוראדנא יע"א

מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' ז"יע

מקור מחצבתו, תולדותיו וקורות ימי חייו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקאוולי הורודנא ז"יע מבני היכלא קדישא דמרן הבעש"ט הק' ז"יע, נתפרסם באריכות בקובץ "נחלת עמי" גליון

[ב]

הוספות, הארות, והשלמות לגליון שכב
על הרב הקדוש המקובל האלקי
רבנו רבי יעקב קאפיל חסיד מקאלאמייא זי"ע
מבני היכלא קדישא של מרן הבעש"ט הק' זי"ע

[א] נתתי לב להתבונן ממתי נתעטר רבנו הק' רבי יעקב קאפיל זי"ע עם התואר 'חסיד', מה הוא מקור הראשון שאנו מוצאים שנקרא בשם זה, האם זה הי' בחיים חייתו או אחר פטירתו וכו'. במאמר שפרסמתי בשבוע שעבר מובא נוסח המצבות של רבנו הק' רבי קאפיל חסיד זי"ע שנפטר בט"ו באלול תקמ"ז ומנו"כ בטיסמניץ, ואשתו הרבנית מרת חיה נפטרה לפניו ביי"ב שנה ביום י"ג באייר תקל"ה ומנו"כ בקאלאמייא, ועל מצבתה כתיב 'אשת רבי קאפיל חסיד', כלומר כבר י"ב שנה לפני פטירתו הי' מפורסם בשם 'רבי קאפיל חסיד', שזה הי' ט"ו שנה אחר הסתלקותו של הבעש"ט הק' שנפטר תק"כ, ובזמן שכמעט כל בני היכלא תלמידי הבעש"ט הק' עוד חיו, נתפרסם הוא בשם התואר 'חסיד', והוא פלאי! ואפשר, כיון שדרכו בקודש הי' להעביר ידיו על עיניו בכל פעם, ולומר שויתיי וגוי, שזה הוא הציר האמצעי ויסוד החסידות (שו"ע או"ח ס"א), והוא בהתנהגותו הי' דוגמה חיה על תורת החסידות ואין לך פרסום גדול מזה, בבחי' יולך משה וידבר, וכמו 'הוא הי' אומרי, לפיכך מן השמים עטרותו בתואר נשגב זה ונקרא בפי כל 'רבי קאפיל חסיד'.

[ב] בגליון שכב מובא שרבנו הק' רבי קאפיל חסיד אמר להבעש"ט הלא בזמנך יום שבת קודש נאמר 'ואם שלש אלה לפנינו צגים' מתחילה צגים כדי שיהנה מרוחניות המאכלים וכו' ע"ש. עין בספה"ק צמח דוד מנכדו הרה"ק רבי דוד מזבלטוב זי"ע (בן האהבת שלום) שכתב וז"ל: 'ואם שלש אלה לפנינו צגים, פי' שיהיו לפנינו צגים, על דרך הכתוב (שמות י, כד), צאנכם ובקרכם יוצג, שיהי' נשאר מוצג. עכ"ל. (השווה לדברי בנו האהבת שלום שאמר 'מי שזוכה יכול לטעום בסעודת שבת טעם מן' פרי' בראשית ותרומה).

[ג] בספר 'עבודת עבודה' מכ"ק אדמו"ר מטאש זי"ע (שיחות קודש ח"א מוצש"ק כי תצא עמי תכח - תכט) מובאת גירסא אחרת איך רבנו הק' רבי קאפיל חסיד זי"ע נתקרב לרבנו מרן הבעש"ט הק' שזה הי' בחוהמ"ס בעיר בראדי, וכו' ע"ש, אך בגלל אריכות הדברים קשה להעתיקם הנה. ע"ש.

[ד] מה שמובא במאמר הנ"ל שרבנו הק' רבי קאפיל חסיד זי"ע פי' באמצע התפלה 'העושר והכבוד וכו', גם נכדו הרה"ק בעל תורת חיים מקאסוב זי"ע (בן האהבת שלום) פי' פעם באמצע התפלה, הנוי והנצח לחי עולמים, פי' דאס שיינקט איז מנצח צי זיין דעם חי העולמים, ע"י מי מושל בי צדיק (מור"ק טו: עה"פ בשמ"ב כג, ח).

!! תגובות !!

[א]

הרב יצחק אייכן = בגליון שכב (מדור מי יודע תשובת הרב הכותב לאות א') אינני מבין, לא לזה כוונת המשך חכמה, אלא שהוא שינה שבמצבות אמר הפעולה לפני ונתצתם את מצבותם דהיינו אחרי שאתם יודעים וביררתם שהם שלהם ולא נבנו לשמים, אז תתוצו, משא"כ אשריהם הם בוודאי ע"ז לכן מיד (תשרפון תגדעון לא זה הענין) רק דהול"ל גם כאן תשרפו את אשריהם וכו', ההבדל בין הקדמת הנושא לפעולה זה השינוי וזה מה שהוא מלמד. כנלע"ד.

בשבת ובהודאה לבורא עולם

הננו להודיע על הופעת לוח "דבר בעתו"

לשנת ה'תש"ף בשטו"מ

נחלתנו' - שכג/ב

[ב]

הרב יואל גרינוואלד = בגליון שכב (מי יודע אות א' ס"ב) מה ששאל בענין הב' עונשים שיש ביגהנם, כ"ה בזוה"ק (חלק א' דף רלח:). דחצי מהי"ב חודש נידונים בחמה וחצי בשלג. וז"ל: אמר רבי יהודה, כתיב (משלי לא יא) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. האי קרא רבי חזקיה חברנא אוקים ביה, דאמר דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחין, פלגא מנייהו בחמה, ופלגא מנייהו בתלגא, בשעתא דעאלין לנורא אינון אמרי דא הוא ודאי גיהנם, עאלין לתלגא אמרי דא חריפא דסיטא (דסיתוא) דקב"ה, שראן ואמרין וה, ולבתר אמרין ווי. ע"ש.

[ב] בגליון שם (מי יודע אות ג') במה שהביא הרה"ק מבוטשאטש שמהאר"י ז"ל והלאה מובטחים אנו שלא יהי' יותר שמדיות על רבים.

אפשר לציין דבר פלא מה שכתב בישמח משה (פרי' בלק) מה שנתגלה אליו בחלום, וז"ל: 'איעצך אשר יעשה העם הזה לעמד וגו' (במדבר כד יד). במוצאי חג השבועות אלי דבר יגונב בחלומי. האר"י ז"ל חי ל"ד שני, משום דתיקן מה שקלקל בלעם הרשע בל"ד שנין שחי, כמבואר בגמרא (סנהדרין דף קה, ב) דחי ל"ד שנין. ואתבונן אלי בבקר, והנה הוא אמת דבלעם הרשע פעל השמדיות על ידי חטא פעור נפערו לגזור עליהם שמדיות. והיינו איעצך אשר יעשה העם הזה לעמד באחרית הימים, והבן זה. והאר"י ז"ל תיקן שלא יהיו שמדיות. עכ"ל.

ומה שכתב הישמח משה שהאר"י ז"ל חי ל"ד שנים, כבר כתב נכדו הרה"ק מסאטמאר זי"ע בספרו שו"ת דברי יואל ליישב דאה"נ שהאר"י חי ל"ח שנים, מ"מ על הגי' שנים הראשונות נאמר (ויקרא יט, כג) יהיו לכם ערלים, וגם אח"כ היה חסר לו כח התורה דהרי בן חמש למקרא, וכדי לבטל כוחו של בלעם הי' נצרך לו כח התורה. ע"ש.

[ג]

הרב שמחה בונים בונים = בגליון שכב (מי יודע אות א' ס"ב) בענין דברי הרה"ק מגור בעל 'אמרי אמת' שיש דין אחד בששה חדשים הראשונים ודין אחר בששה חדשים האחרים, מקור הדברים הוא במדרש תנחומא (ראה יג): "חזקיה אמר משפט רשעים בגיהנם י"ב חדשים, ששה חדשים בחמה וששה חדשים בצינה, בתחלה הקב"ה מכניסן בחמה והן אומרים זו היא גיהנם של הקב"ה, ואחרי כן מוציאן לשלג והן אומרים זו היא צנתו של הקב"ה". ומעניין לציין שבזוה"ק (ח"א דף רלח) מביא מימרא זו, ומציין שזו מימרא של רבי חזקיה חברנא.

אבל איני יודע מהיכן הסיק הרב השואל שהחדשים הראשונים קשים יותר מהאחרונים, ולכאורה אין משמעות כזאת בלשון האמרי אמת, הגם שהסברא אומרת שתחילת העונש קשה יותר, אבל אינו מוכרח, ועיין שם משמואל (תזריע מצורע שנת תרע"ה) שכתב בפירוש להיפך, שעונש גיהנם של שלג הוא על פגמים עמוקים וקשים יותר, שהם פגמי המוח, ולכן הוא האחרון דייקא כדברי המדרש, כי מתחילים בתיקונים הקלים, שהם תאוות הלב שנתקנים בגיהנם של אש, ורק אח"כ מתקנים הדברים הקשים יותר שהם פגמי המוח. והשי"ת יעזרנו לתקן כל הפגמים בחיי חיותנו ולניצל מדינה של גיהנם.

[ד]

הרב ש. פלדמן = בגליון שכב (מי יודע אות ד') בענין יום הייארצייט של הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב זי"ע, חשבתי על אפשרות שהפטירה היתה ביום א' ח' אלול, והקבורה היתה ביום ב' או אפילו באור ליום ב' - ח' בלילה.

[ה]

הרב מרדכי ארגמן = בגליון שכב (מי יודע אות א') לגבי השאלה שנשאלה על ה"משך חכמה", בפשטות לשון הפסוק היא: "ונתצתם את מזבחותם" - היינו לפרק את המזבח, שעשוי מאבנים רבות (עיין רש"י); "ושברתם את מצבותם" - היינו לשבור

מתנת בשר ודם. ויש בני אדם שאין להם שום פרנסה רק מידי בשר ודם, וא"כ איך מתפללין. וביאר זה ע"פ שאמרו חז"ל, אברהם שהאכיל לאורחים ורצו לברכו אמר ברכו להקדוש ברוך הוא שהכל שלו (סוטה י ע"ב). והעולה מדבריו שדע שאין הוא הנותן רק הקדוש ברוך הוא הנותן, וז"ש אל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם וכו' ודפח"ח".

[ב] בגליון שכ (מי יודע אות ה') כמו שאין מקור לקפיצות אחרי שמונה עשרה כשחוזרים למקום, כן נראה לי שאין מקור לנישוק הציצית ב"אמת". כנראה שהיות והילדים הקטנים אומרים קריאת שמע עד "אמת", ונשקו הציצית שם כי לא המשיכו ויציב וכו', לכן נשאר המנהג מגירסא דינקותא לנשק ב"אמת".

תגובת המערכת לאות א': – עיין בגליון ריח אות ה'.

[ח]

הרב נפתלי מרדכי רוזנבוים = בגליון שכב (מי יודע אות א' ס"ב) היכן המקור שיש חילוקי עונשים בגיהנם, עיין במדרש תנחומא פרשת ראה (סימן ג).

[ט]

הרב דוד יצחק אייזיק גאלדשטיין בן הגה"צ מסקאליע = לגליון שכ (מי יודע אות א' ס"א) כפי הנראה הרה"ק מוהר"ר יואל זצוק"ל הלא הוא מגדולי תלמידי הבעש"ט הק' ז"ע, וממקורבי התולדות יעקב יוסף ז"ע המוזכר בספה"ק שבחי הבעש"ט ומנו"כ בהר הזיתים, וכפי הנראה קברו וציונו, וכן ציונם של הרה"ק רבי אהרן משה מבראד ז"ע והרה"ק רבי משה מלעלוב ז"ע ועוד צדיקים נשגבים שהיו טמונים סמוכים זה לזה בהר הזיתים ליד חלקת מרן האוה"ח הק' שנהרסו ע"י הישמעאלים (כן ראיתי בספר שבחי ירושלים שצ"ן לזה וכותב בין חלקת האור החיים הקדוש לבין יד אבשלום). וז"ל הספר שבחי הבעש"ט: שמעתי מרבי יואל מ"מ דק"ק נעמירוב ותמיד היה אצל הרב דק"ק פולנאה וכו' וכו'. ע"ש.

תגובת המערכת: עיין בתשובת המערכת בגליון שכ מי יודע אות א'.

בשורה טובה ומשמחת
בס"ד י"ל מהדורה חדשה של הספר
נחלת אריה
מהגה"ק רבי אריה לייביש אויערבאך ז"ע
מסטאניסלאב
מבני היכלא דמרן הבעש"ט הק' ז"ע
עם הוספות רבות וחשובות

'נחלתנו' – שכג/ג

את המצבה, שעשויה מאבן אחת. "ואשריהם תשרפון באש" – היינו לשרוף את האשרה שעשויה מעץ; "ופסילי אלהיהם תגדעון" – היינו לחתוך אותם ממקום עמדם; כלשון ספר דברי הימים ב (פרק לד ד): "וינתצו לפניו את מזבחות הבעלים והתקמינים אשר למעלה מעליהם גִדְעוּ"; וכלשו הפסוק בספר ישעיה (פרק י פסוק ג): "וְרַמְי הַקּוֹמָה גְדוּעִים וְהַגְּבָהִים יִשְׁפְּלוּ". וא"כ איך שייך לשרוף את המזבחות והמצבות, והרי הם מאבן?

ועוד תקשה לשון הפסוק בספר דברים (פרק ז פסוק ה): "כִּי אִם כֹּה תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתְצוּ וּמִצְבֹּתֵם תִּשְׁבְּרוּ וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּגְדְּעוּ וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּ בָאֵשׁ"; היינו שכאן באשרה יש לשון גידוע, ובפסילים לשון שריפה. ומילא בפסילים אפשר לומר שהם מעץ, ואז ישרפו אותם. אבל האשרה היא ודאי מעץ, ולמה לא לשרפה?

וז"ל הפסוק בדברי הימים ב (פרק לד פסוק ד): "וינתצו לפניו את מזבחות הבעלים והתקמינים אשר למעלה מעליהם גִדְעוּ וְהָאֲשִׁירִים וְהַפְּסִלִים וְהַמִּסְכּוֹת שִׁבְר וְהַדֶּק". היינו שאפילו האשרה שבר, ולא שרף.

וז"ל הפסוק (שם פסוק ז): "וינתצו את המזבחות ואת האשרים והפסילים פתת להדק וכל התקמינים גִדְעוּ בְּכָל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל". היינו שגידע את החמנים, וכיתת את הפסילים והאשרים.

ואולי אפ"ל בפשטות הפסוקים, שדיברה התורה על המציאות, שדברים מעץ שורפים. אבל את אלילי האבן גדעו. ובאמת אין הבדל אם שורפים או מכתתים. ולכן אין הבדל בין מצבה ומזבח לאשרה ופסל, כי כולם לע"ז, אלא שאת פסל האבן ואת החמן הפילו תחילה ממקומם.

וכונת ה"משך חכמה" היא כדברי הרב המגיב, אבל יל"ע כיצד דייק זאת בפסוק, כי לכאורה אין הבדל בין ניתוח לשריפה, וגם לא משמע שזה סוג מסויים של מזבחות.

[ו]

אברהם יעקב בומבאך = [א] בגליון שכב (מי יודע אות א' ס"א) לתשובת הרב המשיב. בעניי איני מבין החילוק למה כשכתוב "ונתצתם" לפני "מזבחותם" הכונה שתבדקן תחילה אם המזבח נעשה לשם עבודה זרה. ואם היה כתוב "מזבחותם תתוצון" הפירוש שתשבור מיד.

עוד צריך ביאור איך היו יכולים ישראל לדעת אם המזבח נעשה על ידי אבותינו. ואפשר שהיה מפורסם מקומות המזבחות שבנו אבותינו. כי ידוע שהגויים מכבדים את אבותינו. ואע"פ שמסתמא הגויים שאחריהם הקריבו שם לעבודה זרה לא נאסר המזבח במחבר אם לא נבנה לעבודה זרה.

[ב] בגליון שם (מי יודע אות א' ס"ב) כוונת האמרי אמת למאמרם ז"ל (תנחומא ראה י. פסיקתא דרב כהנא יד, מדרש משלי לא, זוהר ויחי רלה): שהרשעים נידונים בגיהנם של אש ששה חדשים, ובגיהנם של שלג ששה חדשים. וכתב הרמ"ע מפאנו במאמר הנפש (ח"ו פ"ח) שגיהנם של שלג קשה משל אש. ולפי זה במדה טובה מוסיף והולך בטובה, לכן בששה חדשים ראשונים אחר פטירת אהרן עדין לא זכה משה לבחינת דבור.

וכתבו בספה"ק דבגיהנם של אש נענשים על שחימם עצמו לעברות, ובגיהנם של שלג נענשים על שהיה קר מלקיים מצות. ועל פי זה פירשתי במילי דהספידא על אשה גדולה במעשי חסד, כפה פרשה לעני וידיה שילחה לאביון, כלומר לא המתינה עד שיבא העני אצלה, אלא קדמה ופרשה ידה ושילחה אותה לאביון, הרי שהיה לה חמימות למצות, לפיכך לא תירא לביתה משלג.

[ז]

הרב מרדכי גלנדאור = [א] לגליון שכב (מדור הידעת אות א' בקטע אמרותיו), הבאתם בשם רבי יעקב קאפיל ז"ע, ראה תולדות יעקב יוסף (פרשת נח) כעין זה וז"ל: "הנערה אשר תאמר שתה וגוי. והענין דשמעתי מן מוהר"ן מה שמתפללין אל תצריכני לידי

[י]

הרב אברהם שיינפלד = בגליון שכב (מדור 'הידעת' אות א) בתוך המאמר הנפלא על הרה"ק **רבי יעקב קאפיל חסיד זי"ע** הובא מאמר בשמו על הפסוק 'והעושר והכבוד מלפניך'. אשמח מאד לדעת מקור הדברים.

אגב: יצויין למאמר מבנו ה'אהבת שלום' על פסוק זה, המובא בספה"ק **רמתים צופים**. וז"ל: דהנה איתא בתנא **דבי אליהו** (רבה פ"ס) "מה שכרך לפני". ופירש ב'רמתים צופים' (שם אות יד) וז"ל: "היינו שזאת שכרך - שתהיה לפני תמיד, וממילא הוא תמיד בביטול עצום, וזהו בחינת אין, וכמו ששמעתי מכ"ק **אדמו"ר וכו' רבינו מנחם מענדיל זלה"ה מקאסוב** על פסוק (דברי הימים א - כט, יב) 'והעושר והכבוד מלפניך' וגו' היינו מלפניך - זה העושר וגו', כי בביטול זה מביא כל ההשפעות בלי הפסק, וזה מחמת שדבוק בחכמה כמו שנאמר (איוב כח, יב) והחכמה - מאין תמצא".

תשובת המערכת: כן מובא בספר זכרון אשר (דף ט), ומשם תורת החסידים הראשונים, גנזי צדיקים (עמי קמב), אבן שתיה החדש, כתר מלכות ועוד.

[יא]

הרב ישראל זאב גוטמן = בגליון שכב (מי יודע אות ד) בענין מצבת הרה"ק **מראשקוב זי"ע**, לפי התמונה כתוב ביום ב' ה' לחדש אלול, אבל גם זה לא מתאים כי בשנת תקני"ט ה' אלול חל ביום חמישי. אבל נראה לקיים ח' - כי באותה שנה חל ביום א', ואולי נפטר ביום א' ח' אלול כהמסורת, ונקבר בלילה שהוא כבר יום ב', וזה שורש הבלבול.

[יב]

הרב משה לייב קרישבסקי = בגליון שכב (הידעת אות א) האימרה של 'והעושר והכבוד מלפניך' מובאת בספר **בוצינא דנהורא החדש להרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זי"ע**, בשם ספר **יסוד העבודה** (אות קב).

[יג]

הרב ברוך הכהן כץ = [א] בגליון שכב (מדור מי יודע אות א) נדפס מענה בעניין מה שהערת על דברי ה"משך חכמה", ברם לפי דברי הרב המשיב שליט"א עדיין צריך עיון דהרי בפרשת ואתחנן (ו, ה) **הקדימה התורה בכל הדברים את שם ואח"כ את הפעולה** והרי לפי דבריו יש הבדל הלכתי בנידון? (ובפרט שדרכו של ה"משך חכמה" בספרו להשוות את ההבדלים בין המקראות).

[ב] שם בגליון שכב (מדור תגובות אות ד) מה שהשיב מזה שיש שמצרפים שני תיבות הלוקה של פסוקי דזמרה, ראשית אין הנידון דומה לראיה כי שם אומרים תכף את המזמור הבא ואילו כאן לא ממשיכים במזמור שאחריו. ועל עצם זה שמפסיקים את הפסוק כבר יישב בטוב טעם בכמה אופנים בהגהות "חכמת שלמה" על שו"ע או"ח (סימן נ"א סעיף ז) ומסיים: והנח לישראל כי מנהגם תורה היא וא"ש ודו"ק ואם אינם נביאים בני נביאים הם יהי חלקי עמהם לעוה"ב אמן עכ"ל.

[ג] שם בגליון שכב (מדור הנ"ל אות ו) מה שהעיר על אלו שאין אומרים תהילים בימים שאין אומרים תחנון, איך נוהגים בחודש ניסן?

אכן במנהגי מהרי"ץ דושינסקי מובא שלא אמר בכל חודש ניסן, וכן מר"ח סיון עד י"ב בו, וכן מאחרי הושענא רבה עד ר"ח מר חשוון.

שנה טובה ומתוקה
כתיבה וחתימה טובה
בספרן של צדיקים גמורים
לאלתר לחיים טובים ולשלום

'נחלתנו' - שבג/ד

[יד]

הרב מרדכי גנוט = בגליון שכב (הידעת אות א) על מענה הרה"ק **רבי קאפיל חסיד זי"ע**, כי מתחילה צגים כדי שיהנה מרוחניות המאכלים חיות דקדושה ואחר כך אוכלים, ע"ש. לפי"ד, יש לעיין איך היו המאכלים והמעדנים מונחים-מוצגים כך [שעות רבות כל-כך] לפני הסעודה, והא בעינן "דתיתי סעודתא ביקרא דשבתא", כפשי"כ התוס' בשבת (ק"ט: ד"ה ומצא) ובפסחים (ק: ד"ה ושיון), בשם **שאלתות דרב אחאי** (פ"י יתרו סי' דן), מלבד מה שה[המרק ו]הבשר מצטננים [והולכנים]. ולכאוצ"ל שכל הריקודים הללו לא היו לפני הקידוש כי אם אחר אכילת כזית חלה [וטפלה עמו]; ואם הריקודים הק' ארכו שעתים, כנראה מסיפור המעשה, גם הפסיק פעמים אחדות מריקודיו הק' כדי לאכול עוד חלה, לבל יהיה הפסק.

[טו]

הרב ישכר דוד קלוזנר = בגליון שכב (מי יודע אות ב) שואל בספה"ק 'בית אהרן' מהרה"ק **מקארלין זי"ע**, דאיתא שם שבחינת **יעקב נקרא רחמים**. . האם ידוע מה מקור הראשון לדבר זה? . השילוב שלכן מדת **יעקב נקרא רחמים** לא מצאתי רק בקהלת **יעקב** שנדפס לראשונה בשנת תר"ל, ובפירושו הרמ"ז על זהו"ק איתא כן בשם הקדמונים, אבל נדפס לראשונה מכת"י בשנת תשנ"ח.

הנה איתא ב'תניא' פרק מה "מדתו של **יעקב אע"ה** שהיא מדת הרחמים וכו'". וב'אגרת הקודש' (סי' טו) נאמר: "מדת החסד להשפיע בלי גבול, ומדת הגבורה לצמצם מלהשפיע כ"כ או שלא להשפיע [נ"א כל עיקר] כלל, ומדת הרחמים לרחם על מי ששייך לשון רחמנות עליו והיא מדה ממוצעת בין גבורה לחסד שהיא להשפיע לכל גם למי שלא שייך לשון רחמנות עליו כלל מפני שאינו חסר כלום ואינו שרוי בצער כלל ולפי שהיא ממוצעת נקראת תפארת כמו בגדי תפארת עד"מ שהוא בגד צבוע בגווני הרבה מעורבים [בו בכ"י ליתא] בדרך שהוא תפארת ונוי. משא"כ בגד הצבוע בגוון אחד לא שייך בו לשון תפארת".

סגולה נפלאה לזכות בדין

איתא בספר 'דעת זקנים' (עמי עד, אות יב. ומשם בספרי 'תקיפא דארעא ישראל. ב"ב תשמ"ו, עמי קכט). שהרה"ק **רבי ישראל אברהם מטשארני אוסטראה זי"ע** (בהרה"ק רבי משולם זושא מאניפאלי זי"ע וחתן הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני אוסטראה זי"ע) אמר: שעל כל פנים גי' ימים קודם יום הכיפורים יראה כל איש מישראל לשמור עצמו מעבירה. ואמר מילתא בטעמא - דהנה חז"ל אמרו (ברכות סא, ב) שרשעים יצר הרע שופטן, וקיי"ל (חוי"מ סי' ז' סעי' ז) דשונא אסור לדון. ובמתני' (סנהדרין כז, ב) אמרינן איזהו שונא כל שלא דיבר עמו גי' ימים באיבה. נמצא כשעברו גי' ימים בלי עבירה, הרי לא דיבר עם היצר הרע גי' ימים באיבה, ואז לא יהיה רשאי ליצר הרע לשפטו. והבן.

